

prof. RNDr. PhMr. Jan Kovařík, DrSc.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, ve věku 86 let nás 30. ledna opustil prof. RNDr. PhMr. Jan Kovařík, DrSc., dlouholetý zaměstnanec Masarykova onkologického ústavu, experimentální onkolog a imunolog, vedoucí pracovník, kolega a přítel. Prof. Kovařík pomáhal ústav po mnoho let budovat jako zástupce ředitele pro vědu a výzkum, vedoucí oddělení imunologie a biologie nádorů a iniciátor mnohého, co nás i československou onkologii posouvalo k širšímu rozhledu a mezinárodnímu rozletu. Vrcholem jeho aktivit a vlivu byla 70. až 90. léta. Byl velmi blízkým organizačním a vědeckým spolupracovníkem tehdejšího ředitele, prof. Jaroslava Švejdy (1976–1986). Přispěli společně k přerodu ústavu v rezortní Výzkumný ústav klinické a experimentální onkologie s celostátní působností a významně rozvíjeli také mezinárodní aktivity. Prof. Kovařík mnohé zahraniční kontakty inicioval i v tehdejší složité době rozděleného světa a jisté izolace vědecké práce. Měl přátele a spolupracovníky ve Vídni, Freiburgu, Londýně, Manchesteru, Philadelphii i jinde po světě, čehož dokázal velmi produktivně využít pro zprostředkování dlouhodobých zahraničních stáží řadě mladších kolegů. Čerpají z nich ostatně dodnes. Profesor Kovařík byl také mistrem v získávání tehdejších grantových příležitostí pro rozvoj výzkumné práce ústavu a byl u nás v oblasti teoretické a experimentální onkologie všeobecně respektován jako vědecká autorita. Významným impulzem pro jeho dobu

a výzkumnou orientaci byla technologie hybridomů a využití monoklonálních protilátek v onkologii. Tehdy převratná novinka, nyní rutina. Poslední tři dekady minulého století byly pro směřování ústavu, vnímání a pojetí onkologie rozhodující. Profesor Kovařík měl významný podíl na uplatňování doktríny duální jednoty teoretické a praktické onkologie a provázanosti práce klinické a výzkumné. Budoval přesvědčení, že je třeba chtít a umět se ptát. Všechno to starší i nejnovější, co o nádorech víme, sice aplikujeme v klinické praxi, ta nám však klade další otázky, s jejichž řešením nám pomůže pouze výzkum a experimentální práce. Stál u zrodu časopisu *Klinická onkologie*. Společně s prim. Z. Mechlem redigoval jeho první číslo, které vyšlo v lednu 1986 a bylo věnováno prof. Z. Dienstbierovi k jeho životnímu jubileu.

Už jen nečetní pamětníci vzpomenou na mnoho podnětných diskuzí vedených na téma provázanosti a komplexity práce ústavu právě u prof. Švejdy a prof. Kovaříka. Oba byli osobnostmi, které nejen badaly, ale vychovávaly a ovlivňovaly myšlení i přístup našich zaměstnanců. Masarykův onkologický ústav je v 88 letech své existence trvale mladým kmetem, vybaveným zkušeností, ovšem i další perspektivou, kterou mívali v onom věku bibličtí patriarchové, dožívající se pak ještě stovek let. Pokud máme tento příměr přijmout a rozvíjet, pak po první etapě praotců-zakladatelů (doc. Bakeš, prof. Werner,

4. 4. 1936 – 30. 1. 2023

prof. Morávek) už ústav prožil také druhé období proroků, a k nim nepochybně patřil i prof. Kovařík. Ostatně, vidíme-li dnes zase o kousek dále, pak jen proto, že stojíme na pomyslných ramenou těch před námi, kteří byli ochotni a schopni nést tíži a dbát na rozhled. Práci ústavu prof. Kovařík se zájmem sledoval a s potěšením komentoval až do posledních dnů svého života. Děkujeme mu za jeho nemalé přispění k naší úspěšné současnosti i nadějně budoucnosti. Neměl by být zapomenut. Čest jeho památce.

*prof. MUDr. Marek Svoboda, Ph.D.
prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc.*